

Vedlegg 1: Krav til foretakenes ICAAP og ILAAP

Generelt

Foretaket skal vurdere risiko og tilhørende kapitalbehov regelmessig, jf. finansforetaksloven § 13-6 første til tredje ledd. Foretakets ansvarlige kapital skal være forsvarlig sett i lys av foretakets risiko og omfanget av virksomheten, og foretaket skal ha en forsvarlig likviditetsstyring, jf. finansforetaksloven § 13-7 og CRR/CRD-forskriften kapittel V.

Kapitalbehovet skal vurderes på konsolidert nivå, og omfatte samtlige konsernforetak, jf. CRR/CRD-forskriften § 23. Navn på alle konsernforetakene skal fremgå i ICAAP og ILAAP. ICAAP og ILAAP skal vise fordelingen av risiko og kapitalbehov for gruppen under ett og for de(t) enkelte konsernforetaket/foretakene i gruppen, jf. CRR/CRD-forskriften § 23. Finanstilsynet forventer at ICAAP inneholder en samlet skjematisk oversikt over risiko og kapitalbehov fordelt på hvert risikoelement og hvert foretak som omfattes. ICAAP skal i tillegg til konsernforetak også omfatte vurdering av risikoen og kapitalbehovet knyttet til eierandeler i tilknyttede foretak og samarbeidende gruppe, jf. finansforetaksloven § 17-13.

Foretakets vurdering av likviditets- og finansieringsrisiko, ILAAP, skal bidra til at foretaket er rustet med tilstrekkelig likviditet og finansiering, samt har god styring og kontroll, gitt ulike utfordringer foretaket har eller kan få. ILAAP kan gjennomføres parallelt med ICAAP og inngå i samme dokument som et eget kapittel. Metodene for å identifisere og kvantifisere risikoer i ILAAP skal være tilpasset virksomheten, blant annet kompleksiteten.

Det skal være samsvar mellom foretakets ICAAP og ILAAP og foretakets gjenopprettingsplan (eksempelvis når det gjelder rammer, mål og terskelverdier).

Dokumentasjonen skal inneholde en samlet vurdering av foretakets finansielle situasjon, inkludert strategisk og markedsmessig posisjon, kvaliteten på foretakets aktiva og forventet resultatutvikling i årene fremover. Foretaket skal kommentere vesentlige risikoer og begrunne hvorfor risikonivået er akseptabelt, og hvis ikke, angi planlagte risikoreduserende tiltak.

For hver risikotype skal foretaket beskrive de sentrale metodene og forutsetningene som ligger til grunn for vurderingen, samt redegjøre for beregninger, inklusiv vurdering av ulike scenarioer. Det skal også redegjøres for beregninger og forutsetninger som ligger til grunn for vurdering av virksomheten i konsernforetak, tilknyttede foretak, foretak i samarbeidende gruppe, forretningsområder eller spesielle forretningsstrategier. Foretaket skal benytte mest mulig oppdaterte data, og det skal oppgis hvilket rapporteringstidspunkt foretaket har benyttet for tallene som ligger til grunn for vurderingene. ICAAP og ILAAP skal også gi en oversikt over hendelser som har inntruffet etter rapporteringstidspunktet som er relevant for vurderingen av risiko, kapitalbehov, likviditet eller finansieringsbehov.

Dersom analysen avdekker viktige temaer som trenger videre analyser og beslutninger, skal disse angis særskilt. Dokumentasjonen skal inneholde opplysninger om avtaler og andre vesentlige forhold som kan påvirke foretakets tilgang på kapital eller finansiering, og muligheten til å overføre kapital eller likviditet mellom forretningsenheter eller foretak. Det skal også opplyses om eventuelle forpliktelser som kan påvirke foretakets kapitalsituasjon.

Foretaket må opplyse hvem som har utarbeidet dokumentet, hvem som har foretatt vurderingene, hvordan analysen er gjennomført og kontrollert. Foretakets styre er ansvarlig for at foretaket har en forsvarlig og dekkende ICAAP og ILAAP. Tidspunkt(ene) for styrets behandling og vedtak skal fremgå.

Særskilt om ICAAP

ICAAP skal inneholde informasjon om følgende punkter:

- Hvilke overordnede mål for risiko og risikoappetitt¹ som ligger til grunn for foretakets ICAAP. Risikoappetitt skal angis per enkeltrisiko så langt det passer.
- Om foretakets risikostyringssystemer og prosesser for styring og kontroll med risikoen foretaket er utsatt for, vurderes å ha tilstrekkelig kvalitet, og om foretaket har gjennomført spesielle risikoreduserende tiltak på det aktuelle risikoområdet.
- Faktisk kapitalnivå og sammensetning av ansvarlig kapital, målt i prosent av konsolidert beregningsgrunnlag
- Forventede endringer i rammebetingelser og forretningsmodell, forretningsstrategier og planer, samt antatt utvikling i økonomisk og finansiell posisjon
- Foretakets kapitalplan og planer for styring av kapitalnivået fremover, inklusive planlagte kilder til økt kapital i tiden fremover og eventuelle utbytteplaner
- Foretakets kapitalbehov knyttet til ulike risikoer. For et konsern bør det for hver risikotype klart dokumenteres hvordan alle vesentlige porteføljer og virksomhetsområder er dekket. Det skal angis risikonivå og kapitalbehov for hver enkeltrisiko fordelt på hvert av foretakene som er omfattet av ICAAP. Kapitalbehovet skal sammenstilles med minimumskravet i pilar 1 for den aktuelle risikoen. ICAAP skal som et minimum dekke
 - forretningsmessig og strategisk risiko, inklusive omdømmerisiko
 - eierrisiko, blant annet
 - risiko for svingninger i resultatbidrag
 - øvrig(e) risiko/forpliktelser knyttet til foretakets eierandeler i andre finansforetak
 - øvrig(e) risiko/forpliktelser knyttet til foretakets eierandeler i forsikringsforetakUregningen etter metoden i vedlegg 4 bør vises.
 - risiko knyttet til svakheter i foretakets systemer for styring og kontroll for hvert av risikoområdene
 - kredittrisiko, blant annet
 - porteføljekvalitet²
 - motpartsrisiko
 - restrisiko³
 - konsentrasjonsrisiko (enkeltkunder, bransjer)
 - utlånsvekst, inklusive vekst i nye markeder/utenfor kjerneområdet⁴
 - For porteføljer som beregnes med IRB-metode, vurdering av avvik mellom fastsatt og reell løpetid.
 - markedsrisiko i handelsporteføljen og bankporteføljen, blant annet
 - aksjekursrisiko
 - renterisiko
 - kredittspreadrisiko
 - valutarisiko
 - eiendomsrisiko⁵

¹ Hvilke risikotyper og hvor mye risiko styret og foretaket er villig til å ta for å nå sine strategiske målsetninger. Foretakets risikoappetitt bør formuleres med korte beskrivende utsagn og uttrykkes med fastsatte rammer for tapspotensiale, rammer for eksponering, beskrivelse av akseptable resultatsvingninger i en gitt tidsperiode mv.

² I tilknytning til vurderingen av porteføljekvalitet bør foretaket blant annet vurdere nærmere omfanget av betalingslettelser, grundig vurdere tapsavsetningene på misligholdte lån og usikkerheten knyttet til disse. Foretaket bør også særskilt vurdere kvaliteten på dets finansiering av eiendomsutviklingsprosjekter. I foretak hvor misligholdsvolumet (NPL) overstiger 5 prosent av samlet eksponering, forventes det at foretaket har en egen strategi og handlingsplan, jf. [EBA/GL/2018/06](#) kap. 4 og 5.

³ Restrisiko defineres som risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko, er mindre effektive enn forventet.

⁴ Foretakene med utlån i valuta, må dokumentere effektene av valutakursendringer.

⁵ Foretakene må dokumentere eller sannsynliggjøre markedsverdiene for vesentlige posisjoner, fortrinnsvis i form av en relativt ny, ekstern takst.

- operasjonell risiko, blant annet
 - oppsummering av foretakets egenevaluering av styring og kontroll av operasjonell risiko (risiko knyttet til IKT, utkontraktering, endring i produkter/systemer/markedsområde, atferdsrisiko, modellrisiko, mangelfull etterlevelse av internt og eksternt regelverk mv.)
 - hendelseshistorikk (potensielle og faktiske tap)
 - beskrivelse av foretakets systemer, prosesser og rutiner for overvåking og rapportering av risikoindikatorer, samt rutiner for å vurdere nøkkelkontroller
 - i hvilken grad interne modeller anvendes for å kvantifisere operasjonell risiko
- scenarioanalyser med beskrivelse av eventuelle korrigerende tiltak for å unngå/reducere risiko
- risiko knyttet til pensjonsforpliktelser, f.eks. risiko knyttet til ytelsespensjon og innskuddspensjon, eventuelle sponsorforpliktelser knyttet til pensjonskasse samt AFP-ordning
- risiko for overdreven gjeldsoppbygging, inklusive risikoforhold som kan påvirke utviklingen av foretakets uvektede kjernekapitalandel over tid
- analyse av eventuelle svingninger i foretakets uvektede kjernekapitalandel
- bærekraftsrisiko, blant annet klima- og naturrisiko, og forventes vurdert under de enkelte risikoområdene
- hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisiko, og forventes vurdert under de enkelte risikoområdene
- Foretakets samlede risikovektede kapitalbehov. Foretaket må vurdere om det samlede risikovektede kapitalbehovet virker rimelig sett i lys av relevante sensitivitetsanalyser og stress-scenarioer.
- Foretakets uvektede kapitalbehov. Foretaket må vurdere om det samlede behovet for uvektet kjernekapitalandel virker rimelig sett i lys av relevante sensitivitetsanalyser og stress-scenarioer.
- Foretakets kapitalmål, både målt i prosent av beregningsgrunnlaget og uvektet kjernekapitalandel.
- De viktigste hovedtrekkene i gjenopprettingsplanen som er relevante for foretakets kapitalplanlegging med særlig vekt på foretakets samlede gjenopprettingskapasitet.

Særskilt om ILAAP

ILAAP skal inneholde informasjon om

- styrets risikotoleranse for likviditets- og finansieringsrisiko
- all vesentlig risiko knyttet til likviditet og finansiering for foretaket og konsernet
- styringsmål, rammer og/eller terskelverdier for relevante indikatorer for likviditets- og finansieringsrisiko på kort (inklusive intradag / daglig likviditetsbalansering) og lang sikt
- faktisk likviditets- og finansieringssituasjon målt ved relevante indikatorer⁶, inklusive
 - status, eller for mindre foretak estimert status, for LCR totalt på alle konsolideringsnivå ved dagsslutt (forretningsdager)
 - for foretak som har pilar 2-krav til LCR i NOK: status for LCR i NOK på alle konsolideringsnivå ved dagsslutt (forretningsdager)
 - for foretak som har pilar-2-krav til LCR i andre valutaer enn NOK: status for LCR i valutaen ved månedsslutt (eller mer frekvent)
 - for større foretak: status for NSFR ved månedsslutt (eller mer frekvent)
- forhold som kan utfordre styrets risikotoleranse på sikt
- redegjørelse for foretakets organisering av den operative virksomheten og kontrollen med denne

⁶ Informasjonen skal gis som grafer og dekke siste kalenderår (samt eventuelt frem til dato for ILAAP dersom den avviker fra årsslutt), samt som tallstørrelser per dato for ILAAP.

- foretakets beredskapsplan for likviditet (kort omtale)
- sammensetning av foretakets likviditetsbuffer(e) med presisering av hvert verdipapir eller hver porteføljes karakteristika når det gjelder løpetid, LCR-godkjenning, rating, godkjenning etter Norges Banks SIL-regelverk eller tilsvarende i andre sentralbanker⁷
- sammensetning og utvikling over tid av foretakets finansieringskilder – detaljering av innskuddsmassen for
 - andel innskudd innenfor sikringsfondsgrensen av totale innskudd
 - andelen som de ti største innskuddene fra ikke-finansielle motparter utgjør av totale innskudd
 - andelen som de ti største innskuddene fra finansielle motparter utgjør av totale innskudd
 - andel innskudd via innskuddsplattformer i henholdsvis Norge og utlandet
- sammensetning av foretakets finansieringskilder – annet enn innskudd:
 - detaljering av markedsfinansieringen (valuta, beløp, rentebetingelser, forfall og instrument (senior obligasjonslån, ansvarlig lån osv.)) med utvikling over tid
 - foretakets (viktigste) eksterne trekkrettigheter og oppgjørskonti
 - styrets ramme ev. policy for overføring av utlån med pant i eiendom til OMF-foretak⁸ Faktisk overføringsgrad og utvikling over tid (minst siste fem år).
 - Verdien av utlån med pant i eiendom som i løpet av relativt kort tid kan overføres OMF-foretak, samt eventuelle krav stilt av OMF-foretaket til klargjorte reserver.
- foretakets siste prognose for likviditetsutviklingen med angivelse av de mest sentrale postene og forutsetningene. Særlig for større foretak vil dette også gjelde intradag.
- resultater av siste stresstester med en kort omtale/analyse
- omtale av stresstesten(e)s forutsetninger
- foretakets overlevelsesshorisont med og uten stress
- betydningen av bærekraftsrisiko for foretakets status og fremtidige utfordringer når det gjelder likviditet og finansiering, f.eks.
 - foretakets policy om å investere i grønne obligasjoner i likviditetsbuffer
 - foretakets policy om selv å utstede grønne obligasjoner og/eller bidra til at hel- og/eller deleide OMF-foretak utsteder grønne obligasjoner
 - foretakets eventuelle rating knyttet til bærekraftsrisiko (som utsteder av grønne obligasjoner)

Særsilt om kapitalbehovet i et fremoverskuende perspektiv

Foretaket skal angi kapitalbehovet på kort og lang sikt.⁹ Finanstilsynet legger til grunn at foretaket tilpasser både kapitalmål og faktisk kapitalnivå slik at det er god margin til summen av minstekravet i pilar 1 og pilar 2 og bufferkravene. Ved fastsettelse av kapitalkravsmargin forventer Finanstilsynet at styret vurderer alle vesentlige risikoforhold som kan påvirke foretakets resultater eller kapital situasjon. Styret bør vektlegge behov for nødvendig handlingsrom for å kunne opprettholde normal utlånsaktivitet i nedgangsperioder og for at kapitaliseringen understøtter tilgangen til kapitalmarkeder også under vanskelige markedsforhold.

I den forbindelse skal foretaket gjennomføre stresstester som dekker alle vesentlige risikoer som foretaket er, eller kan bli, utsatt for. Stresstestene kan ikke legges til grunn at myndighetene vil initiere avhjelpende tiltak i løpet av stressperioden. Se EBAs retningslinjer for stresstesting for nærmere informasjon om krav til foretakets egne stresstester.¹⁰ Stresstestene skal reflektere et

⁷ Finanstilsynet anbefaler at OMF basert på en sikkerhetsmasse bestående av lån med pant i eiendom i Norge, maksimalt bør utgjøre 50 prosent av de likvide eiendelene i LCR. (OMF totalt kan utgjøre inntil 70 prosent.)

⁸ Foretakets definisjon av overføringsgrad dersom den avviker fra Finanstilsynets. Finanstilsynets definisjon er "utlån med pant i eiendom overført til og bokført i OMF-foretak som andel av bankens totale utlån med pant i eiendom pluss utlån allerede overført til og bokført i OMF-foretaket".

⁹ Finansforetaksloven § 13-6 tredje ledd

¹⁰ [EBA/GL/2018/04 Guidelines on institutions' stress testing](#)

svært alvorlig, men ikke usannsynlig, scenario som utspiller seg over en periode på minimum tre år. Foretaket skal angi hvilke forutsetninger i modeller og beregningsmetoder som gir størst utslag på kapitalbehovet og vise hvordan viktige nøkkeltall utvikler seg i stressperioden, f.eks. ren kjernekapitaldekning, uvektet kjernekapitaldekning samt foretakets likviditets- og finansieringssituasjon. Foretaket skal særskilt vurdere hvordan endringer i valutakurser kan påvirke svingninger i foretakets fremtidige kapitalsituasjon. Dersom stresstesten medfører at foretaket bryter med en eller flere av foretakets gjenopprettingsindikatorer, skal dette spesifiseres.

ICAAP skal dokumentere hvordan stresstester benyttes i foretakets kapitalplanlegging. Som en del av stresstesten, kan foretaket dokumentere relevante tiltak som kan bidra til å redusere negative effekter. Resultatet av stresstesten skal imidlertid vurderes, og vises, både med og uten slike tiltak.

Finanstilsynet vil peke på at foretakene bør vurdere klimarisiko i sine stresstester.

Som en del av vurderingen av kapitalbehovet i et fremoverskuende perspektiv, forventer Finanstilsynet at foretaket redegjør om effekten av nye kapitalkravsregninger som kommer med oppdatering av CRR og CRD.

Rapportering av ICAAP og ILAAP

Alle foretak som omfattes av veiledningen om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov, skal årlig rapportere ICAAP og ILAAP. Foretaket skal utarbeide ICAAP og ILAAP med utgangspunkt i situasjonen per årsslutt. Når foretaket har revidert ICAAP og ILAAP, og de er behandlet og vedtatt i styret, skal foretaket så snart som mulig sende dokumentasjonen med tilhørende vedlegg til Finanstilsynet, fortrinnsvis innen 30. april.¹¹ Foretaket skal benytte Altinn-skjema KRT-1172 og angi alle tallstørrelser på øverste konsolideringsnivå.¹²

Datterforetak av utenlandsk finansforetak etablert i EU underlagt konsolidert tilsyn av Den europeiske sentralbanken skal oversende ICAAP og ILAAP innen 31. mars, som vedlegg til Altinn-skjema KRT-1172.

¹¹ Finanstilsynet ønsker på sikt at alle foretak sender inn ICAAP/ILAAP innen 30. april.

¹² Både teller og nevner i kapitaldekningsberegninger skal angis på øverste konsolideringsnivå og i 1000 NOK.

Vedlegg 2: Vurdering av kapitalbehov i pilar 2 knyttet til kredittrisiko

I dette vedlegget beskrives metodene som benyttes som støtte for å vurdere foretakets kapitalbehov i pilar 2 knyttet til kredittrisiko, herunder kredittrelatert konsentrasjonsrisiko.

For kredittrisiko tar Finanstilsynet utgangspunkt i beregningsmetoder ved vurdering av kapitalbehov i pilar 2 for vedvarende høy utlånsvekst og ubenyttede kredittrammer med null prosent konverteringsfaktor.

For konsentrasjonsrisiko tar Finanstilsynet utgangspunkt i beregningsmetoder ved vurdering av kapitalbehov i pilar 2 for enkeltkundekonsentrasjon (bedriftsmarkedet) og næringskonsentrasjon.

Vedvarende høy utlånsvekst

Utlånsvekst medfører økt kapitalbehov i pilar 1 i takt med at utlån kommer i foretakenes balanser, men kapitalkravene i pilar 1 tar ikke høyde for økt tapsrisiko som følge av negativ seleksjon når foretakets utlånsvekst over tid er høyere enn markedsveksten. Finanstilsynet har derfor etablert en metode som fanger opp risikoen knyttet til foretaksspesifikk utlånsvekst. Metoden skiller mellom utlån til personkunder (PM) og utlån til næringskunder (BM). Utlån inkluderer utlån både i heleide og deleide datterselskaper (jf. boligkredittforetak), og pilar 2-påslagene beregnes på konsolidert basis.¹ Utlån til kommuner (kommuneforvaltningen) og finansielle foretak inngår ikke i metoden. Metoden legger til grunn at foretak som har en gjennomsnittlig utlånsvekst over to år² (annualisert geometrisk gjennomsnitt) som utgjør mer enn 6 prosent, får et økt kapitalbehov i pilar 2 knyttet til høy utlånsvekst. Innslagspunktet for pilar 2-påslag for høy utlånsvekst er basert på historisk kredittvekst.

$$K_{Vpm} = \text{Max}[E_{pm}(1 - e^{2(0.06 - V_{pm})})0.02 ; 0]$$

$$K_{Vbm} = \text{Max}[E_{bm}(1 - e^{2(0.06 - V_{bm})})0.05 ; 0]$$

$$V = \left(\frac{E_t}{E_{t-2}}\right)^{0.5} - 1$$

K_{Vpm} = kapitalbehov for utlånsvekst PM

K_{Vbm} = kapitalbehov for utlånsvekst BM

E = total utlånsportefølje (trukne utlån – rapportert i ORBOF/FINREP)

V = utlånsvekst over to år – annualisert (geometrisk gjennomsnitt)

Metoden kan maksimalt gi et anslag for kapitalbehov knyttet til PM-porteføljen og BM-porteføljen på henholdsvis 2 prosent og 5 prosent av utlånsporteføljen.

¹ Det legges ikke til grunn kapitalbehov i pilar 2 for utlånsvekst i heleide og deleide kredittforetak.

² For foretak som rapporterer FINREP, er datakilden F18.00 [c010r150+c010r197+c010r227] (PM) og F06.01[Rad 0190 kolonne 0010] fratrasket [Rad 0105 kolonne 0010] (BM).

For øvrige foretak er datakilden ORBOF. (PM er definert som sektorkode 85000 og 98000.)

Finanstilsynet gjør også en skjønnsmessig vurdering av anslaget. Eksempelvis skiller ikke metoden mellom organisk vekst og vekst ervervet gjennom oppkjøp og sammenslåinger. Metoden tar heller ikke høyde for den samlede veksten i foretakets portefølje eller risiko som følger av høy vekst og økt eksponering utenfor foretakets definerte geografiske kjerneområde.

Deleide OMF-foretak skal ikke ha selvstendig forhøyet kapitalbehov for utlånsvekst da denne veksten blir tatt hensyn til i vurderingen for den enkelte eierbank.

Ubenyttede kredittrammer med null prosent konverteringsfaktor

Finanstilsynet vurderer omfanget av ubenyttede kredittrammer med null prosent konverteringsfaktor i foretakets utlånsporteføljer. Dersom omfanget av slike eksponeringer anses å ikke være uvesentlig og utgjør en risiko for foretaket, vil Finanstilsynet vurdere et forhøyet kapitalbehov.

Enkeltkunderkonsentrasjon (bedriftsmarkedet)

Metoden tar utgangspunkt i at konsentrasjon måles ved Herfindal-Hirschman-indeksen (HHI),³ og benytter grupperte motparter fra Engasjementsrapporteringen (KRT-1115).

$$K_e = E_{BM}(1 - e^{-10 \cdot HHI_e})0.1$$

$$HHI_e = \sum_{i=1}^n s_i^2$$

$$s_i = \frac{E_i}{\sum_{i=1}^n E_i}$$

$$E_{BM} = \sum_{i=1}^n E_i$$

K_e = kapitalbehov for enkeltkunderkonsentrasjon
 E_i er lik foretakets eksponering mot engasjement **i**
 E_{BM} er bedriftsmarkedsporteføljens samlede eksponering

For konsern gjøres beregningene på konsolidert nivå. Dette innebærer at låneengasjementer mot datterforetak ikke skal inngå i beregningene, mens næringsengasjementer som eventuelle datterforetak (f.eks. heleide næringskredittdretak) har mot eksterne kunder, skal inngå. Låneengasjementer mot deleide selskaper som ikke konsolideres inn i konsernregnskapet, skal også inngå. Engasjementer mot finansforetak og borettslag holdes imidlertid utenfor beregningene. Ettersom HHI er en konveks funksjon ved stadig høyere konsentrasjon i porteføljen, vil kapitalbehovet basert på denne metoden i mange tilfeller kunne bli lavere dersom en godt diversifisert delportefølje inkluderes i beregningen, f.eks. en massemarkedsportefølje. Datagrunnlaget for Finanstilsynets vurdering er engasjementsrapporteringen KRT-1115.

Næringskonsentrasjon

Finanstilsynets metode har som mål å fange opp forhøyet kapitalbehov knyttet til konsentrasjonsrisiko mot enkelt næringer.⁴

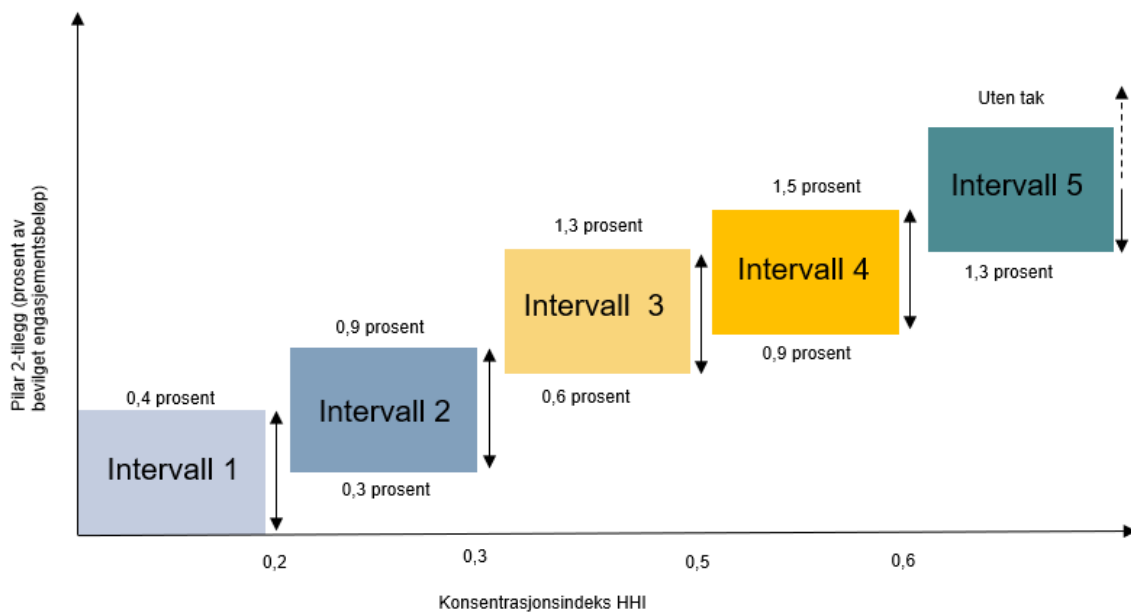
I beregningen av kapitalpåslag for næringskonsentrasjon tas det utgangspunkt i standardformelen for HHI:

³ Den forenklete metoden kan benyttes på alle foretakene som rapporterer inn engasjementsdata for næringsengasjementene ved utgangen av året. Finanstilsynets beregninger bygger på metoden til Gordy og Lütkebohmert.
⁴ Sektorinndeling i 22 næringer

$$HHI = \sum_{i=1}^n w_i^2$$

Hvor w_i er andel eksponering i næring i .

Indeksen vil variere fra 0 til 1, hvor 1 tilsier at hele porteføljen er plassert i en næring. I beregningen inngår 22 aggregerte næringer basert på standard næringsgruppering (SN 2025). Finanstilsynet plasserer foretakene i ulike intervaller basert på konsentrasjonsindeksen:

Som støtte for å fastsette kapitalpåslag for næringskonsentrasjon, benytter Finanstilsynet følgende formel:

$$\rho = 12,5(1 - e^{-5 \times HHI^{1,5}})$$

ρ i formelen ovenfor gir et maksimalt kapitalkrav for næringskonsentrasjon i prosent av bevilget engasjementsbeløp. ρ multipliseres med 8 prosent av bevilget engasjementsbeløp. Finanstilsynet kan fastsette høyere eller lavere kapitalpåslag for næringskonsentrasjon, jf. inndelingen i intervallene nevnt ovenfor.

Systemrisikobuffer adresserer systemrisiko i norske finansforetak, inkludert samlet konsentrasjon i eiendomsrelaterte næringer. Finanstilsynet vurderer at en utlånsportefølje med næringskonsentrasjon under 0,15 (HHI), kan betraktes som en tilstrekkelig diversifisert portefølje, og at det i utgangspunktet ikke er behov for å foreta pilar 2-påslag for næringskonsentrasjon i slike tilfeller.

For porteføljer med beregnet HHI-indeks $\geq 0,15$ vil kapitalpåslaget for næringskonsentrasjon bli en samlet vurdering av den matematiske beregningen med utgangspunkt i ovennevnte formel samt en skjønnsmessig vurdering. Foretaket vil fortrinnsvis bli bedt om å legge til et kapitaltillegg innenfor det intervallet foretaket tilhører, jf. tabellen ovenfor.

Eksponeringer mot foretak i finansiell sektor og borettslag skal ikke inngå i beregningen av kapitalpåslag for næringskonsentrasjon.

Vedlegg 3: Vurdering av kapitalbehov i pilar 2 knyttet til markedsrisiko

SREP skal ta utgangspunkt i foretakets ICAAP og omfatte risikoer og kapitalbehov som ikke, eller bare delvis, er dekket av de generelle kapitalkravene.

Når Finanstilsynet vurderer at foretakets vurderte kapitalbehov i ICAAP ikke i tilstrekkelig grad er dekkende for den vurderte risikoen, vil Finanstilsynet benytte egne beregningsmetoder som støtte for sine vurderinger av foretakets samlede kapitalbehov. Beregningsmetodene estimerer tapspotensialet for aktuelle eksponeringer ved stresstesting av ulike risikofaktorer. I tillegg foretas det kvalitative vurderinger av blant annet porteføljens konsentrasjon og likviditet samt av styring og kontroll.

Markedsrisiko som helt eller delvis ikke er dekket av generelle kapitalkrav

I EBAs retningslinjer for SREP¹ står det at tilsynsmyndighetene som et minimum skal vurdere markedsrisiko i handelsporteføljen samt rente-, kredittspread- og aksjerisiko i bankporteføljen.

I kravene inkluderes aksje- og renterisiko i handelsporteføljen samt valuta- og varerisiko i samlet portefølje. For aksjer og rentebærende verdipapirer i bankporteføljen er det ingen kapitalkrav for markedsrisiko, men for disse instrumentene er det krav om kapital for kredittrisiko. For renterisiko og kredittspread-risiko i bankporteføljen er det generelle kapitalkrav. Finanstilsynet gjør foretakene oppmerksom på at fradraget av generelle kapitalkrav, er det minstekravet (8 prosent) som skal komme til fradrag, da bufferkravene ikke anses å dekke markedsrisiko. Dette gjelder for aksjerisiko- og valutarisiko. Tabell 1 viser hvilke risikoer som dekkes av minstekrav til ansvarlig kapital (pilar 1), og hvilke risikoer Finanstilsynet inkluderer i sine vurderinger av foretaksspesifikt kapitalbehov (pilar 2).

Tabell 1: Risikofaktorer i pilar 1 og pilar 2

Pilar 1	Pilar 2
• Generell renterisiko i handelsporteføljen • Spesifikk renterisiko (kredittspread-risiko) i handelsporteføljen • Generell aksjerisiko i handelsporteføljen • Spesifikk aksjerisiko i handelsporteføljen • Valutarisiko i samlet portefølje • Varerisiko i samlet portefølje • Kredittverdijusteringsrisiko (CVA-risiko) • Ytterligere verdijusteringer (AVA)	• Generell renterisiko i bankporteføljen (IRRBB) • Spesifikk renterisiko (kredittspread-risiko) i bankporteføljen (CSRBB) • Generell aksjerisiko i bankporteføljen • Eiendomsrisiko i bankporteføljen • Valuta- og varerisiko i samlet portefølje • Basisspread-risiko • Likviditet og konsentrasjon (kvalitative vurderinger) • Styring og kontroll (kvalitative vurderinger)

Risikoer i handelsporteføljeverksamhet som ikke dekkes tilstrekkelig av minstekravene til ansvarlig kapital (f.eks. på grunn av komplekse produkter, ikke-likvide posisjoner e.l.), vil Finanstilsynet ta hensyn til i vurderingen av behov for foretaksspesifikt kapitalkrav. I denne sammenhengen

¹ EBA/GL/2022/03

innebærer det også å foreta en kvalitativ vurdering av posisjonenes konsentrasjon og markedslikviditet samt bankens styring og kontroll av markedsrisiko.

I det følgende beskrives metoder som Finanstilsynet baserer vurderingene av kapitalbehovet for markedsrisiko i bankporteføljen på når foretakets egenvurderte kapitalbehov vurderes å ikke være tilstrekkelig. Metodene baserer seg på anslått tapspotensiale ved at aktuelle eksponeringer utsettes for plutselige endringer i de viktigste markedsrisikofaktorene. Det gjøres vurderinger av tapspotensialet for aksjerisiko, renterisiko, valutarisiko, kredittspread-risiko og eiendomsrisiko. Samlet tapspotensial vil utgjøre foretaksspesifikt kapitalkrav, som beregnes ved å summere tapspotensialet for hver av risikokategoriene, inkludert eventuelle kvalitative tillegg.

Beregningsgrunnlag

De generelle kapitalkravene beregnes med utgangspunkt i faktiske posisjoner. Finanstilsynet vil som hovedregel anvende faktiske posisjoner også som grunnlag for vurderingen av det foretaksspesifikke kapitalbehovet. Dersom Finanstilsynet vurderer at faktiske posisjoner som foretaket har lagt til grunn i sine vurderinger ikke er representative for foretakets normale eksponering gjennom året, vil grunnlaget kunne bli justert.

Aksjerisiko

Finanstilsynet vil gjøre en helhetlig vurdering av foretakets portefølje for å vurdere om det er forhold som begrunner et foretaksspesifikt kapitalbehov som går ut over foretakets egenvurderte kapitalbehov. Utgangspunktet for Finanstilsynets vurdering av foretaksspesifikt kapitalbehov vil være at faktiske posisjoner, som ikke er strategiske og relatert til den ordinære bankvirksomheten, blir gjenstand for et fall i aksjepriser på 45 prosent. Kapitalkravet under pilar 1² kommer til fratrekk fra det vurderte tapspotensialet.

Eiendomsrisiko

Mange finansforetak har direkte eierskap i eiendom eller eiendomsselskaper i sin bankportefølje. Eiendommer i bankporteføljen er ofte overtatte eiendommer som følge av misligholdte kredittengasjement. Finanstilsynet kalibrerer en stressfaktor for eiendom på 30 prosent. Kapitalkravet under pilar 1 kommer til fratrekk fra det vurderte tapspotensialet.³

Som grunnlag for beregningen av tapspotensial, benyttes markedsverdi av faktiske beholdninger på vurderingstidspunktet. Eiendomseksponering som inngår i beregningsgrunnlaget, inkluderer eierposisjoner og andeler i næringseiendom, eiendomsselskaper, eiendomsfond samt direkte eie av eiendommer, som egne bankbygg og eiendom til egen eller ansattes bruk. For eiendom som ikke blir regnskapsført til virkelig verdi, vil eventuelle merverdier bli vurdert skjønnsmessig dersom det kan dokumenteres at bokført verdi ligger vesentlig lavere enn virkelig (markeds)verdi.

Renterisiko i bankporteføljen (Interest Rate Risk in the Banking Book, IRRBB)

I samsvar med CRD har EBA utarbeidet retningslinjer for IRRBB⁴. EU-kommisjonen har fastsatt en utfyllende forordning som spesifiserer sjokkscenariene og felles modell- og parameterantakelser (forordning (EU) 2024/856)⁵ i forbindelse med tilsyn, og en forordning som spesifiserer en standard

² Fratrekkt er basert på minstekravet i kapital, ikke hensyntatt bufferkravene.

³ Fratrekkt er basert på minstekravet i kapital, ikke hensyntatt bufferkravene.

⁴ [Guidelines on IRRBB and CSRBB](#)

⁵ CRR/CRD-forskriften § 2 nr. 80

metode og en forenklet standardmetode for å vurdere IRRBB (forordning (EU) 2024/857).⁶ Begge forordningene er gjennomført i norsk rett.

EBAs retningslinjer for IRRBB legger frem kriteriene for å identifisere, overvåke og håndtere IRRBB, samt for evaluering av interne målesystemer. Finanstilsynet legger til grunn at foretakene følger retningslinjene.⁷

For å vurdere IRRBB og tilhørende kapitalbehov vil Finanstilsynet både legge vekt på foretakets egenvurderte behov og foretakets rapporterte eksponering. Finanstilsynet vil også se på foretakets balansestørrelse, risikorammer og forretningsmodell, samt kvaliteten på systemer og modeller som anvendes i styringen. Det vil også gjøres sammenligninger for grupper av foretak, slik at det kan tas hensyn til vesentlige forskjeller som følge av ulikheter i modellforutsetninger og styring og kontroll.

Foretakene skal selv beregne effekten på økonomisk kapital (EVE) av de seks ulike rentesjokk-scenariene. Forordning (EU) 2024/856 del A spesifiserer sjokkscenarier for ulike valutaer, men ikke for norske kroner (NOK). Størrelsen på rentesjokket for NOK som skal benyttes, er 200 bp for parallelle renteskift, 300 bp for korte renter (inntil 2 år) og 150 bp for lange renter (fra 7 år og lengre).

Foretakene skal også vurdere hvordan endringer i rentenivå, henholdsvis parallellskift opp og ned kan påvirke resultatet (NII-metoden) på et års sikt. Foretak i SREP-gruppe 1 og SREP-gruppe 2 forventes videre å utarbeide rentesjokk tilpasset foretakets forretningsmodell. Sjokket bør være et mulig, men lite sannsynlig makrostress.

Kredittrisikotillegg for virksomhet utenfor handelsporteføljen (Credit spread risk arising from non-trading book activities, CSRBB)

EBAs retningslinjer for IRRBB og CSRBB legger frem kriteriene for å identifisere, overvåke og håndtere CSRBB. Retningslinjene stiller en rekke krav til måling av CSRBB, bl.a. i paragraf 158 (måling av tapstyper), 159 (validering), 120/156/159 (diversifisering) og 124 (komplettethet). I henhold til EBAs retningslinjer vil Finanstilsynet evaluere foretakets egne vurderinger for CSRBB basert på interne målesystemer. Dersom Finanstilsynet anser at foretakets interne prosesser for blant annet identifisering, overvåking og måling av CSRBB ikke oppfyller kravene i EBAs retningslinjer, vil metoden som er skissert nedenfor, benyttes.

Metoden som benyttes for vurdering av foretaksspesifikt kapitalbehov for CSRBB, bygger på metodikken i Solvens II for forsikringsforetakene. Det beregnes et tapspotensial som avhenger av ratingnivå og durasjon, jf. tabell 2 under. Stressfaktorene er kalibrert basert på historiske data for aktivt handlede foretaksobligasjoner i euro. Det er ikke tilstrekkelig grunnlag til å foreta en særskilt kalibrering basert på norske data. Beregnet tapspotensial multipliseres med en faktor på 0,6, og resultatet av dette utgjør Finanstilsynets grunnlag for å vurdere foretaksspesifikt kapitalbehov for CSRBB. Det beregnes ikke fratrekk for det generelle kapitalkravet ved denne metoden.

⁶ CRR/CRD-forskriften § 2 nr. 81

⁷ Artikkel 16 nr. 3 i forordning (EU) nr. 1093/2010 innlemmet i EØS-avtalen Vedlegg IX Finansielle Tjenester nr. 31g

Tabell 2: Spread-risiko, sammenheng mellom rating og antatt spread-endering

Rating ⁸	Risikoklasse	Spread-endering
AAA	1	0,9 %
AA	1	1,1 %
A	2	1,4 %
BBB	3	2,5 %
BB	4	4,5 %
B	5	7,5 %
Lavere enn B	6	7,5 %
Ikke ratet (minimum durasjon på 1 i beregningen)	-	3,0 %
"0-vektene" unntatt statsobligasjoner med AA- og AAA-rating	-	0,3 %
Obligasjoner med Fortrinnsrett (AAA)	1	0,7 %
Obligasjoner med Fortrinnsrett (AA)	1	0,9 %

Den faktiske porteføljen av rentebærende verdipapirer i bankporteføljen benyttes som beregningsgrunnlag. I beregningen skal en benytte markedsverdier på vurderingstidspunktet. I henhold til EBAs retningslinjer for IRRBB og CSRRBB bør ingen instrumenter i bankboken ekskluderes fra omfanget av CSRRBB, uavhengig av deres regnskapsmessige behandling. Instrumenter uten følsomhet for kredittspread-risiko kan utelukkes basert på en vurdering som bør dokumenteres og begrunnes tilstrekkelig. Instrumenter som er regnskapsført til virkelig verdi (fair value), bør ikke under noen omstendighet ekskluderes. Se for øvrig EBAs retningslinjer for IRRBB og CSRRBB.

Posisjoner i OMF-er som er utstedt av hel- eller deleide kredittforetak, holdes utenom ("egne" OMF-beholdninger). Det vises til modulen for markedsrisiko.⁹ Finanstilsynet vil gjøre skjønnsmessige vurderinger bl.a. dersom foretaket har store beholdninger av OMF-er som er utstedt av hel- eller deleide kredittforetak. Se avsnittet nedenfor om kvalitative vurderinger av porteføljenes likviditet og konsentrasjon.

Statsobligasjoner utstedt av stater innen OECD (i egen valuta) med rating tilsvarende minimum AA-, inkluderes ikke i beregningen. For andre utstedere med 0-vekting etter CRR-artikkel 114, 115, 117 og 118 forutsettes det en spread-endering på 0,3 prosent.¹⁰ Dette gjelder foretak i EU-land der myndighetene har anerkjent 0-risikovekting av papiret. Eventuelle korte posisjoner i tilsvarende instrument utstedt av samme utsteder, kan trekkes fra.

Som en forenkling, benyttes gjennomsnittlig gjenværende løpetid for porteføljen i hver ratingklasse i beregningen. Posisjoner i rentefond og obligasjonsfond skal inkluderes i beregningsgrunnlaget. Der hvor gjennomsnittlig durasjon og rating for fondet ikke er oppgitt, vil det bli benyttet en løpetid på 3 år, og det antas at beholdningen ikke er ratet. Finanstilsynets metode dekker ikke spread-risiko knyttet til foretakenes egne innlån.

Foretaket bør i sin ICAAP opplyse om hvilken rating som er benyttet, med eventuelle kildehenvisninger. I CRR aksepteres bare rating av ekstern kredittvurderingsinstitusjon, jf. CRR-artikkel 137–141.

⁸ Standard & Poor's ratingklasser er tatt inn som en illustrasjon i tabellen.

⁹ [Modul for markedsrisiko](#)

¹⁰ Nivået er basert på observerte spread-enderinger i 2020 relativt til obligasjoner med fortrinnsrett.

Valutarisiko

Finanstilsynet benytter en stressfaktor på 25 prosent endring i kursen på utenlandsk valuta i vurderingen av valutarisiko. Generelt kapitalkrav for valutarisiko gjelder først når foretakets samlede netto valutaposisjon overstiger 2 prosent av ansvarlig kapital, se CRR-artikkel 351. Netto valutarisiko er basert på det høyeste av henholdsvis sum korte og sum lange posisjoner over alle valutaer. Beregningsgrunnlaget for Finanstilsynets stresstest i vurderingen av foretaksspesifikt kapitalbehov er foretakets samlede nettoposisjon i valuta beregnet etter CRR-artikkel 352, forutsatt at terskelverdien i CRR-artikkel 351 er overskredet. Kapitalkravet under pilar 1¹¹ kommer til fratrekk fra det vurderte tapspotensialet.

Basisspread-risiko

Mange større foretak, hovedsakelig i gruppe 1 og gruppe 2, finansierer store deler av virksomheten i utenlandske markeder og har derfor betydelige posisjoner i basis-swaper. Etter finanskrisen har det i perioder vært store endringer i prisingen av basis-swaper. Som følge av at det sikrede instrumentet (innlånet) ikke er eksponert for disse verdiendringene, medfører verdiendringene for derivatene en risiko for foretakene. Finanstilsynet forutsetter at foretak med vesentlige posisjoner i basis-swaper, vurderer kapitalbehovet for denne risikoen.

Kvalitativ vurdering av porteføljenes konsentrasjon og likviditet

Det vil bli foretatt en kvalitativ vurdering av eksponeringenes konsentrasjon og markedslikviditet, se nærmere omtale i modul for markedsrisiko. Etter en kvalitativ vurdering av porteføljene gis et tillegg på tapspotensial for eksponeringenes konsentrasjon og likviditet for hver risikofaktor på 0 prosent (lav risiko), 10 prosent (moderat risiko) eller 20 prosent (betydelig risiko). Maksimalt samlet kvalitativt tillegg på tapspotensialet for en risikofaktor blir dermed 40 prosent. Som et utgangspunkt vil porteføljer som anses å ha en "normalt god" risikoprofil, ikke medføre tillegg i tapspotensialet. I vurderingen av tillegg vil Finanstilsynet vil ta hensyn til foretakenes AVA-fradrag, se CRR-artikkel 34, som skal reflektere usikkerheten i verdsettelsen av posisjoner målt til virkelig verdi.

¹¹ Fratrekket er basert på minstekravet i kapital, ikke hensyntatt bufferkravene.

Vedlegg 4: Vurdering av kapitalbehov i pilar 2 knyttet til eierskap i forsikringsvirksomhet

Dette vedlegget beskriver Finanstilsynets metode for vurdering av kapitalbehov i pilar 2 knyttet til eierrisiko og foretakenes eierandeler i hel- og deleide forsikringsforetak. Finanstilsynet legger vekt på at eierskapet og risikoen som er forbundet med eierskapet, går lengre enn kun som en ren investering i en aksjepost, og derfor vurderes som en strategisk eierskapsrisiko.

Metoden tar utgangspunkt i forsikringsforetakets solvenskapitalkrav (SCR). Solvenskapitalen inngår i vurderingen av kapitalbehovet etter at det er justert for verdsettelse av eierposten (justering for bokført verdi). Det bør være konsistens mellom disse to med hensyn til behandling av planlagt utbytte. I metoden justeres det for bokført verdi av eierposten og annen innskutt kapital. Finanstilsynet benytter bokført verdi fra konsernregnskapet for banker som rapporterer kapitaldekning på konsolidert nivå, og bokført verdi for morbankselskapet for banker som kun rapporterer kapitaldekning på ikke-konsolidert nivå. I de tilfellene der eierskapet til forsikringsforetaket er indirekte, vurderer Finanstilsynet om det skal korrigeres for øvrige eiendeler og gjeld i balansen til det mellomliggende foretaket. Metoden legger opp til at solvenskapitalkravet multipliseres med en faktor som skal ta høyde for at faktisk kapitaldekning normalt vil være høyere enn solvenskapitalkravet. Finanstilsynet velger å ikke benytte denne faktoren, slik at det er det faktiske kapitalkravet som inngår i beregningen.¹

Ved vurdering av kapitalbehovet knyttet til eierskap i forsikringsvirksomhet, justeres det for kapitalkrav som er beregnet i pilar 1.² Pilar 1-regelverket innebærer at bokført verdi av eierpostene er inkludert i beregningsgrunnlaget innenfor en frikvote, jf. kapitalkravsforordningen (CRR) artikkel 46 og artikkel 48, mens overskytende beløp er trukket fra i eierbankenes kapital.³ Merk at det kan være flere investeringer som kan benytte frikvoten. For eventuell innskutt ansvarlig kapital tas det hensyn til pilar 1-belastningen i form av risikovekting på beregningsgrunnlaget og/eller kapitalfradrag.

I beregningen vil Finanstilsynet gjøre individuelle vurderinger av både overgangs- og unntaksbestemmelser som følger av CRR/CRD. Dette innebærer både risikovekting av aksjeeksponering i henhold til artikkel 133 av CRR og unntaksbestemmelsene som følger av artikkel 495a av CRR. Vi gjør derfor oppmerksom på at tidspunktet for endring av eierskap gjennom kjøp eller fusjoner kan spille inn på vurderingen mellom ulike år, og at den samme eierposten dermed kan ha ulik risikovekting når man sammenligner foretaket.

Oppsummert blir metoden for vurdering av kapital i pilar 2 som følger:

$$\text{Kapitalbehov}_{\text{totalt}} = [\text{solvenskapitalkrav} * \text{faktor} - \text{Solvenskapital}] * \text{Eierandel} + \text{BV}$$

$$\text{Kapitalbehov}_{\text{pilar 2}} = \text{Kapitalbehov}_{\text{totalt}} - \text{Kapitalbehov}_{\text{pilar 1}}$$

BV = bokført verdi av eierposten og annen innskutt kapital

Solvenskapital = tellende SCR-kapital

¹ Det vil si at faktoren er satt til 100 prosent.

² Ved justeringen av kapitalkrav som settes i forbindelse med risikovekting av eierposten i pilar 1, benyttes minstekravet på 8 prosent da bufferkrav ikke anses å dekke denne risikoen, jf. CRR/CRD-forskriften § 46 bokstav a. Der investeringens størrelse krever fratrekk eller det eksisterer goodwill, justeres påslaget med hele denne summen.

³ Merk at goodwill i verdsettelsen av ikke-konsoliderte foretak (vesentlige investeringer) ikke kan inngå i frikvoten, men må trekkes fra ren kjernekapital, jf. CRR-artikkel 37.

Vedlegg 5: Finanstilsynets vurdering av kapitalkravsmargin (P2G)

Kapitalkravsmarginen fastsettes i tråd med CRR/CRD-forskriften § 47. Foretakene plikter å fastsette kapitalmål som sikrer at kapitalnivået i tilstrekkelig grad dekker risiko som foretaket er utsatt for, og tap foretaket kan bli utsatt for i en stressituasjon, inklusive tapene som fremgår av tilsynsmyndighetens stresstester. Tilsynsmyndigheten skal regelmessig vurdere foretakets kapitalmål som ledd i SREP og ta hensyn til vurdering av interne modeller og resultatene av foretakets stresstest, jf. CRD-artikkel 104b nr. 2. Kapitalkravsmarginen skal være foretaksspesifikk og kan ta opp de samme risikoene og risikoelementene som inngår i pilar 2-kravet, men kun dersom risikoen ikke allerede anses å være dekket gjennom pilar 2-kravet, jf. CRD-artikkel 104b nr. 4.

Et finansforetak skal i sin samlede kapitalvurdering i ICAAP angi kapitalbehovet på kort og lang sikt, samt vurdere hvordan dette kapitalbehovet kan tilfredsstilles. Foretaket må derfor utarbeide en kapitalplan som en del av ICAAP-dokumentasjonen. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket tilpasser både kapitalmålet og faktisk kapitalnivå, slik at det er god margin til det samlede kapitalkravet i henhold til summen av minstekravet i pilar 1 og pilar 2 og bufferkravene. Ved fastsettelse av foretakets kapitalmål bør styret i det enkelte foretaket vektlegge foretakets forretningsmodell, handlingsrom i et fremoverskuende perspektiv, at foretaket skal kunne opprettholde en normal utlånsvekst, og at kapitaliseringen understøtter tilgang til kapitalmarkedene også under vanskelige markedsforhold.

Finanstilsynet vil på bakgrunn av foretakets vurdering og egne vurderinger angi en forventning til margin. Finanstilsynets forventning til kapitalkravsmargin uttrykkes etter en individuell vurdering av det enkelte foretaket, og vil bli meddelt foretaket samtidig som vedtaket om foretakets forhøyede kapitalkrav. Kapitalkravsmarginen skal oppfylles med ren kjernekapital. Figur 3 illustrerer kapitalkrav og kapitalkravsmargin.

Figur 1: Illustrasjon kapitalkrav og kapitalkravsmargin

Finanstilsynet bruker som hovedregel stresstester for å vurdere nivået på marginen et foretak bør ha til kapitalkravet. I tilfeller der stresstestene ikke kan anvendes, kan det også benyttes sensitivitetsanalyser e.l.¹

Basert på resultatene fra Finanstilsynets stresstest eller sensitivitetsanalyser plasseres hvert foretak i ulike intervaller som angitt under. Hvert intervall representerer et nedre og øvre referansepunkt som gir et utgangspunkt for vurdering av nivået på foretakets kapitalkravsmargin. Intervallene er overlappende og gjenspeiler at det kan tas hensyn til foretaksspesifikke forhold som ikke dekkes av stresstesten. I vurderingen vil Finanstilsynet se på stresstestresultater over tid, samt foretakets egenart, risikoprofil, foretakets eget stresstestrammeverk og øvrige stresstestresultater. Se eget punkt om stresstester nedenfor.

¹ [EBA/GL/2022/03 punkt 426](#)

Følgende intervaller benyttes som grunnlag for Finanstilsynets beslutning om kapitalkravsmargin:

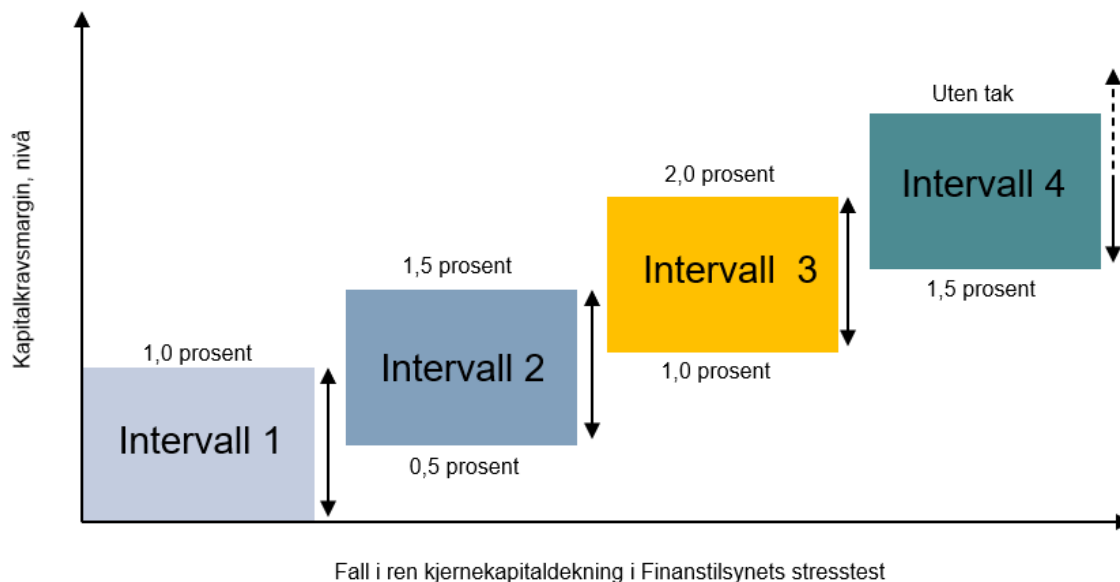
Intervall 1: Forventet kapitalkravsmargin utgjør inntil 1,0 prosent av risikovektet beregningsgrunnlag.

Intervall 2: Forventet kapitalkravsmargin utgjør mellom 0,5 prosent og 1,5 prosent av risikovektet beregningsgrunnlag.

Intervall 3: Forventet kapitalkravsmargin utgjør mellom 1,0 og 2,0 prosent av risikovektet beregningsgrunnlag.

Intervall 4: Forventet kapitalkravsmargin utgjør fra 1,5 prosent og oppover av risikovektet beregningsgrunnlag.

Figur 2: Intervaller for forventet kapitalkravsmargin

I ekstraordinære tilfeller kan Finanstilsynet gi uttrykk for en kapitalkravsmargin på et nivå utenfor det aktuelle intervallet.

Bruk av stresstester i vurdering av forventet kapitalkravsmargin

I vurderingen av nivået på kapitalkravsmargin for det enkelte foretak ser Finanstilsynet på foretakets egne stresstester og Finanstilsynets stresstester. Dersom det er relevant, ser Finanstilsynet også på andre stresstester, eksempelvis stresstester som gjennomføres av EBA og IMF. Finanstilsynet bruker også de ulike stresstestene i vurderingen av uvektet kapitalkravsmargin (P2GLR).

Finanstilsynet vurderer blant annet forutsetningene foretaket har lagt til grunn i egne stresstester og om forutsetningene er basert på tilstrekkelig lange tidsserier slik at de dekker tidligere relevante kriser. På kredittområdet vil dette for norske banker i praksis si dataserier som dekker

bankkrisen på begynnelsen av 1990-tallet. Finanstilsynet vurderer også utfallet av bankens ulike stress-scenarioer, og sammenligner dem mot utfallet av Finanstilsynets egne stresstester. Dersom foretaket har lagt til grunn risikoreduserende tiltak, eller gir informasjon om dette i egne stresstester, vurderer Finanstilsynet om tiltakene virker relevante og om tiltakene kan gjennomføres i stressperioden. Finanstilsynet vurderer også om foretakets stresstester er tilstrekkelig egnet til å avdekke svakheter i forretningsmodellen. Ved vurdering av stresstester og stresstestresultater kan Finanstilsynet også se på foretakets gjenopprettingsplan og vurdering av foretakets gjenopprettingskapasitet.

Finanstilsynet benytter en egen stresstest for å vurdere utviklingen i foretakets resultater og kapitalisering under forutsetning av et kraftig stress i norsk økonomi. I kalibreringen av stresstestforutsetningene legger Finanstilsynet til grunn fremskrivningene i Finanstilsynets makromodell NAM-FT². Dette sikrer konsistens mellom Finanstilsynets vurderinger av systemrisiko og effektene av en kraftig nedgangskonjunktur på makronivå og virkningen på det enkelte foretaks resultat, balanse og kapitaldekning. Finanstilsynets soliditetsstresstest omfatter de fleste norske banker samt kredittforetak. Stresstestene utarbeides årlig. De er basert på makrostress-scenarioer hvor det benyttes detaljert mikroinformasjon, som for eksempel spesifikk informasjon om tilnærmet alle bankenes utlånsengasjementer og misligholdssannsynlighet for ikke-finansielle foretak. Stresstestene dekker kredittrisiko, usikkerhet knyttet til utviklingen i rentenetto, markedsrisiko³ og atferds-/operasjonell risiko, samt andre elementer som kan påvirke foretakets inntjening. Stresstestene er tilpasset foretakenes nåværende forretningsmodeller, som i hovedsak er utlånsvirksomhet til person- og bedriftskunder samt noe markedsaktivitet, og dekker en fremskrivningsperiode på 4–5 år.

Finanstilsynet vurderer skjønnsmessig om stresstestene er egnet for den enkelte banks forretningsmodell og foretakets rammeverk for stresstesting. Dersom Finanstilsynets stresstest ikke er egnet for foretaket, kan Finanstilsynet basere vurderingen på ulike sensitivitetsanalyser i vurderingen av forventet kapitalkravsmargin. Finanstilsynet kan også ta hensyn til andre forhold som kan bidra til volatilitet i bankens rene kjernekapitaldekning.

² Se omtale av Finanstilsynets stresstester i rapporten [Finansielt utsyn](#).

³ De største bankene rapporterer verdipapireksponeringen til Finanstilsynet i forbindelse med Finanstilsynets samlede risikovurdering.